

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DU MONTÉNEGRO

Journal officiel du Royaume de Monténégro

paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine (France).

НЕЈИ код Париза, 5. фебруара 1918.

NEUILLY-sur-SEINE, le 18 Février 1918

„Глас Црногорац“ службени орган Краљевине Црне Горе, излази у Неји код Париза, према службеној потреби. — Преплата, на шест месеци, износи три франка за француску, шест франка за све друге земље. — Адреса за све што се тиче листа: Journal officiel du Monténégro, Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France).

La Voix du Monténégro (Glasce Tsernogorts) paraît suivant les exigences du service. — On s'abonne au bureau du Journal officiel du Monténégro, à Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France).
Prix de l'abonnement pour six mois: Pour la France: 3 fr. Pour l'Étranger: 6 fr.

СЛУЖБЕНИ ДИО

РАСПИС

Позивају се сви црногорски ђаци, који се налазе у Француској и другим савезничким или неутралним земљама, да пошаљу Министарству Просвјете своје адресе. — О свакој промјени адресе ваља да и у будуће извјештавају Министарство.

Број 1793.

Неји код Париза,
11. (24.) децембра 1917.

Министар Просвјете и Црквених Послова,
Заступник Министра Правде,
д-р Перо Ђ. Шоћ

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Његово Величанство Краљ Господар примио је 2. фебруара Његову Екселенцију Господина Орланда, Председника Италијанске Владе.

— Његово Величанство Краљ Господар посетио је 4. фебруара Његову Екселенцију Господина Клемансо-а, Председника Француске Владе.

— Његово Величанство Краљ Господар благоизволио је 4. фебруара походити Дом Кр. Владе и примити чиновништво.

— Његово Величанство Краљ Господар, пошто се шест дана задржавао у Паризу, вратио се је, с Њ. Кр. В. Књагинjom Кеенијом, у уторак 5. фебруара, вечерњим возом, у По.

Même article paru en serbe dans le numéro précédent.

NEUILLY, le 21 janvier 1918.

И у а уне аinned que M. André Radovitch a donné sa démission comme President du Gouvernement Royal en invoquant comme motif le soi-disant refus de la part de Sa Majesté le Roi d'adopter son projet pour l'union nationale serbe.

Depuis lors, la raison de la démission de M. Radovitch fut représentée faussement et interprétée à tort par l'opinion. Cependant, il ne s'agissait pas, en l'espèce, de réaliser l'unification nationale, mais de destituer une dynastie ayant du mérite et plus d'ancienneté.

Or, sur le principe de cette question, Sa Majesté le Roi est tout à fait d'accord, comme tous les Monténégrins, mais il y aura lieu, après notre retour au pays, de nous en référer au facteur le plus important dans cette question, le peuple, qui devra être en premier lieu appelé à donner son avis autorisé et son libre consentement.

Les transactions extorquées par la force pour le compte d'individus aux appétits impérialistes, ne peuvent être tolérées, surtout à l'étranger. A tout peuple est dévolu un plein droit et qui est sacré, celui de disposer lui-même de son propre sort. La question de l'unification de notre nation n'est point l'appropriation des dynasties serbes, et encore moins celui d'individus salariés. C'est l'idéal sacré de notre nation entière serbo-croato-slovène.

Le fait qui confirme le mieux que ces vues justes et contemporaines sont aussi celles de notre Souverain, c'est la lettre par laquelle il a accepté la démission de M. Radovitch.

En voici le texte :

Monsieur le Président,

Après les nombreux et longs entretiens pendant lesquels nous avons échangé nos points de vue, sans arriver malheureusement à un résultat, Je me suis vu finalement forcé, d'accepter votre démission. Je n'ai nullement pu m'accorder avec les motifs de celle-ci, sous la forme que vous leur avez donnée dans votre lettre.

Bien avant votre naissance, Monsieur le Président, je fus le promoteur de l'unité nationale. Encore à l'époque du feu Prince Michel, en 1863, je fus amené spontanément à conclure un pacte avec le Gouvernement de la Principauté de Serbie d'alors, animé que j'étais des mêmes sentiments d'amour et de dévouement envers la grande patrie serbe que je ressens tout autant aujourd'hui. Pas un seul Serbe ne peut et ne voudra prétendre avoir été avant moi le promoteur réel de cet idéal qui est mien et national. C'est ce que vous-même m'avez reconnu dans votre lettre du mois d'Août de l'année dernière. Je crois que peu nombreux sont ceux qui s'accordent avec vous lorsque vous prétendez que c'est bien aujourd'hui le moment propice pour que Je remette en question, sans différer, la réalisation de cet idéal. A l'heure actuelle la Serbie et le Monténégro sont occupés par nos ennemis. Nous sommes, il est vrai, sous la protection de nos grands amis; mais nous sommes éloignés de notre patrie et de notre peuple, sans lequel il est impossible de régler la question de la réorganisation de notre patrie à tous, car toute solution qui ne serait pas issue du peuple n'aurait aucune valeur.

Veuille Dieu, que le jour du retour dans notre patrie martyrisée mais à nouveau libre, ne soit pas éloigné. Les Puissants Alliés, nos amis et généreux protecteurs, tiennent notre avenir en leurs mains, et c'est aussi par délicatesse pour eux que nous ne devons point entamer cette question à l'heure actuelle. Ils ont déclaré clairement et hautement qu'il n'y aura de paix que lorsque, en premier lieu seront rétablies dans leur liberté la Belgique, la Serbie et le Monténégro. Ce grand jour de félicité qu'il faut attendre avec confiance et patience sera le vrai moment pour travailler dans l'accord à notre organisation intérieure.

NEUILLY, janvier 1917.

Bien à vous
(Signé) NICOLAS.

МИР И РАТ

Два веома значајна догађаја тогњег мјесеца имаће свакако недогледних посљедица по даљи развој рата. На истоцином фронту, у Бријесту Литовском закључен је „мир“ између четири централна царства и двије руске младе републике; на западном фронту Врховно ратно вијеће свих савезних сила објавило је своју резолуцију, у одговор на руско-њемачко закључење мира. На истоку прекид ратовања, а на западу наставак ратовања до коначне побједе!

Колико су се год Њемачка и савезници јој обрадовали миру са власницима руских двију република, то се ипак данас може конста-

товати да питање рата ни близу није ријешено. Прије свега, зато, што су обје руске републике, Бољшевици и Украина, биле приморане да пошто-пошто прекину рат противу омраженог њемачког милитаризма (због својих унутрашњих немира и дубоке кризе коју преживљује душа цијелог руског народа); а осим тога, и зато, што је у централним царствима наступила општа глад, те су хтели да се помире с Русима само да што прије добију хране из богате руске земље. — Мир са Украином не вриједи им због тога, што данас ни сама Украина нема за себе довољно хране, а камо ли да ју даје Нијемцима; а мир са Бољшевицима не вриједи им исто толико, јер бољшевичка влада стоји веома несигурно; од данас до сјутра.

Какав је то „мир“ који су Руси и Нијемци углавном, види се најбоље по најновијим вијестима које нам стижу баш при закључку листа, 18. фебруара:

„Одлучено је да се непријатељство према сјеверној Русији настави. Њемачка војска наставиће против бољшевичке војске.“

Врло добро Нијемци увиђају то, да се мир не може закључити под Бријестом Литовским, без учешћа западних вјесника, но да се најприје ратна срећа има пресудити у големој предстојећој борби противу милиона и милиона француско-енглеско-италијанско-америчке војске која их на западним фронтовима чека, спремна као икад. Увиђају, па стога бјесомучно пријете Савезницима како су скупили 220 дивизија на западне народе, да ће бити бити какве земља још није видјела, да ће све Савезничке снаге бити итд. Пријете, као да се у рату, неко боји пријетње „у једном селу пријете, — у другом се не боје!“

Најдостојнији одговор њемачким пријатељима јесте одговор Савезника који су у својој конференцији у Версаљу ријешили да рат настави свом енергијом, и то, тим прије, што су, умјесто данашњих руских република, добиле у савез новогачкинога и дичнога Савезника, Америку, неспирину у војсци, материјалу, благу и одушевљењу народном.

Између 30. јануара и 2. фебруара одржало је Врховно ратно вијеће Савезника (Француске, Енглеске, Италије и Сјеверне Америке) седам сједница под предсједништвом предсједника француске владе г. Клемансо-а, и о том је издано ово службено саопштење:

Вијеће је најсавјесније испитало недавну изјаву њемачког канцелара и аустроугарског министра спољних послова, и немогуће му је било ништа наћи у тој изјави, што би се приближавало умјереним условима које су поставили Савезници.

То убјеђење још је утврђено утиском који производи разлика између тобож идеалних циљева, ради којих су Централне државе почеле преговарати у Бресту Литовском, и између освајачних им смјерова, данас објелодањених.

У таквим приликама, ово Вијеће сматра за своју једину, најпречу дужност рат наставити крајном енергијом и уз што тјешњу везу војничких сила Савезничких.

Продужиће се борба све дотле док се у непријатељских влада и народа не изврши обрт који ће бити у стању дати увијерење да ће мир бити склопљен под таквим условима, да никакав милитаризам неће моћи настати на она начела, којима Савезници хоће да навојују по-

бједу: начела слободе, правде и пошто-вања права народних.

Одлуке, које је у ту сврху Вијеће донијело, односе се не само на опште управљање војничким операцијама на свима фронтовима, него оне обухватају, још у већој мјери, тјешњу и делотворнију заједницу, под контролом Вијећа, свих оних напора које Савезне силе предузимају у борби противу Централних сила.

Дјелокруг Ратног Вијећа је проширен; принципи, политичке и практичне природе, који су новембра утврђени у Паризу, веома су развијени и остварени. У свима питањима постигнут је потпун споразум, пошто је углавном било како ће се водити општа политика и које ће се мјере предузимати.

Потпун споразум је утврђен, како између влада, тако и између војсковођа у свима потребним питањима, еда би се све донесене одлуке могле потпуно остварити.

Слога наше савјести и наше воље, којој је једини циљ одбрана цивилизованих народа противу тога да најгрубља сила не покори свијет, непрестано обнавља своју највећу енергију, и ставља је на супрот насиљу наших непријатеља.

Велики војници наших демократија овјеквијечили су се у историји својим херојским врлинама, којима равне нема; а племенита издржљивост цивилизног становништва, у тешком свакодневном искушењу, показује, исто као и наша лична војска, каква ће бити морална побједа коју ће извојевати војничка побједа ослободилачких Савезника.

ИЗ СТРАНЕ ПИТАМШЕ

Париски лист LA SECONDE PATRIE доноси, у бр. 17. од 3. фебруара о. г., на уводном мјесту овај чланак: Црна Гора је крајем писала историју свога херојства.

„Јунаштва црногорска пре-
називају јунаштва старих Јер-
љина код Термопила и на Ма-
ратону.“ Гледстон

У часовима, кад се нашло људи који критикују идеју Отаџбине, и када се, штавише и у Француској, дешавају догађаји којима је смјер да деморалишу грађанство и да му натуре вјеру да је интернационалност једини лијек овом рату, мени је веома мило, што могу у неколико ријечи приказати што су Црногорци учинили у одбрану свога племена и своје отаџбине.

У брошури, која је издана под потписом Veritas, читамо ове појединости које су Црногорци имали да издрже у борби противу Турака: „Оикољени непријатељима, Турцима и Арнаутима, Црногорци су вазда морали бити спремни да се боре и да одбијају нападе, и да сузбијају разбојништво. Пастири су чували стада, с пушком о рамену. Ето у таквим околностима је требало да се развија земља...“

„Крај све оскудице и сиромаштине своје земље, Црногорци не попуштаху. Људи водиле борбе, а жене вршише интендантску службу и обдјеловаху земљу.“

Куће сељака бјеху стоваришта интенданције. Борци мораху сами себи набављати пушке и муницију, јер им држава није ни то могла давати.

у честитој љуботинској кући од она Николе Шутанова, чувеног јунака. Још у рату 1876. истакао се међу омладином црногорском и био је одликован. Одликовао се у балканском и у овом рату, дајући примјер јунаштва и несломљивог карактера. Вјечан му помен.

† **Томо Вукомановић**, командант црногорске чете добровољаца, умро је ових дана на солунском фронту. Родом из Гацка, прешао је 1908 у Црну Гору и свршио официрску школу; у балканском рату учествовао је у свијем борбама Јужнога Одрода и показао се као један од најхрабријих официра. У данашњем рату учествовао је на херцеговачком фронту, на Гацку и, као командант добровољачког батаљона издигао од почетка рата све до евакуације. Служио је Црној Гори вјерно и поштено као и један син наше личне Херцеговине. — Хвала му и вјечан помен.

† **Драго Митров Мартиновић**, студент. Увеноу нам је још један цвијет у врту најљепше омладине црногорске. У двадесетој својој години оставио је оца, мајку и сестре да тугују за њим док их буде. Још као дијете, као гимназиста 3. разреда, кренуо је уз оца, бригадира Митра, војсковођу у опсади Скадра, у рат, и од тада ријетко кад је и напуштао пушку и логор. Не би му суђено да доживи оно чему је младост своју жртвовао. — Вјечан помен личној младости, а породици наше најискреније саучешће.

Три брата **Раичковића**, Нико, Илија и Божа, војници батаљона Ђешкопољског, погинули ова тројица, истих дана мјесеца септембра 1914. на Калиповку, у првим бојевима противу Аустрије. Вјеху иста браћа, синови Јока, из добре куће Раичковића из Ђешкопља, села Параца, и жртвоваше своје животе за отаџбину као и њихови стари који, с пушком у руци, вазда часно и поштено бранише Црну Гору и свијетом помен оставише у свом народу. — Ову вијест саопштавамо ради многобројних пријатеља и рођака који се данас налазе далеко један од другог, расијани по свијету. — Хвала им и вјечан помен!

Стеван Лазарев Ковачевић изриче своју велику доживотну благодарност свима својим пријатељима који га се у великој његовој туги и несрећи сјетили. Од почетка рата изгубио је пет брата, Јивка, Пула, Шћепана, Сташка и Риста, од којих тројица погинуше бранећи љубљену отаџбину. При евакуацији отаџбине остаде шести брат, два пута рањиван овога рата, са мајком, његовом женом и троје дјеце, као и са три снахе и шестеро синоваца, којој су оцви раније изгинули. Сад му стигне глас са Граховца да су умрли и Благоје, шести брат, и мајка и три снахе и седмеро дјеце, а једна преостала снаха примиза своје двоје синоваца. — Захваљује сваком брату на изјави саучешћа и утјехе.

СЛОБОДНА ГОВОРНИЦА TRIBUNE LIBRE

РАДОВИЋ КЛЕВЕТА И СУМЊИЦИ ЦРНОГОРЦЕ ПРЕД САВЕЗНИЦИМА

Андреја Радовић који данас издаје Уједињење (своју Отаџбину издао је јавно) почео је да игра и једну игру која се може веома кобно по њега свршити: кад већ ничим другим није у стању окаљати част свих честитих и вјерних синова Црне Горе, а он им подмеће да своју домовину не љубе из чистога патриотизма, већ — за новац! У истом Уједињењу (Золје речено разједињењу, јер тај лист само разједињује људе и снаге), пошто је испричао, како Црногорска Влада нема новца и како Краљу није могла да плати цивилну листу за три мјесеца, Радовић се куца по својој кеси и објављује како он има новца доста, и како ће их још много добити. — Причати, како каса његове домовине личи стоји, а како он, који се одметнуо од те домовине, прима новца за своју издају — е има ли ишта грђе, ишта одвратније!

Као Србима, мило нам је што дознајемо да ово звецкање с новцем нема другог одзива но свугдје само гнушање, и што се овог црногорског одметника одричу и они, које првобитно бјеше примамно себи, обећавајући им да ће његов рад ићи «само у корист народу у Србији и Црној Гори». Видјели људи да се радом за разједињење не уједињују ни људи ни народи ни државе, и с презрењем обрнули главу од — издајника домовине; видјели, да је проклетство на свакоме ко издаје домовину.

У свом злокобном раду, Радовић је сасвијем заборавио ријеч «жарки мој патриотизам», којим се, као црногорски министар, гордо китио у својој домовини. Сад пориче чак и оне деманције које је објављивао у страним листовима бранећи част Црне Горе противу плаћених (чуј, Радовићу: противу плаћених!) клеветника. Он сад сам себе демантује; постаје сам свој клеветник! — Најдубљи познавалац људских карактера, кад је стварао тип оног највећег неваљалца у литератури. Јага, мора да је имао пред очима овакав тип, као што је Андрија Јагошевић!

Да још једном саберемо: Црногорце, који ништа не примају из државне касе, а који су остали вјерни и бране своју домовину, напада тијем што вели: они воде домовину само зато што се на дају да ће од ње примити новаца. — Црногорце, који су на власти и који га откривају у свој његовој највећој моралној и сиротињској умној, напада тијем што вели: они то чине само зато јер од домовине примају плату за то. — Црногорце, који гоње његов злосрећан рад а не примају никакав новац из државне касе, напада тијем што вели: они то чине само зато да би се тијем препоручили за министре. — Е баш си уникум, Јаго наш!

У свом листу он (он!) чини адузур и на јавно васпитање Црногорца. (Ф. Андрија!) Некој човјече, све Црногорце судити по себи, јер ни остали свијет не суди све Црногорце по тоби. Немој, тако ти «поштења»!

Не оставља овај центиметр на мртви оци у заточенију. Напада своје дојучерашње другове, а по своме Јаговском манталитету и цинизму сигурно мисли: сад су заробљени па што ми могу!

Не оставља на миру ни мртве у гробу! Два млада Црногорца у Паризу завадила се због повријеђена честољубља и, у врелој крви, изазваше се на двобој, у коме обојица погинуше. Знате ли како Радовић тумачи то са «свога» гледишта! — на још пред Французима! «Побили су се — ово новаца!» Е, Радовићу, ако је и од тебе, много је. Превалишица си и Шекспирова Јага, о Андрија Јагошевић!

Овакав невјероватан и оглед на живот, какав је у Радовића, не може се тумачити никако другачије но тако, да Радовић цео свијет суди према своме карактеру: мисли и претпоставља да свако подсеке злату као што је он подлагао под оних 500.000 (колико је пак било преко 500.000, то остављамо иследнику наше Слободне Говорнице да он исплједи. — Чуће се!)

Како је оскврнављење светиња Црне Горе кад свијету проповиједаш, Радовићу, о продаји и издаји земље — умјесто да и онима, који још не знају, говорити о слави и величини најмањег Савезника а највећег мученика!

Држиш јавна предавања по Паризу: «Црна Гора је сиромашна земља и нема услова за живот!» Јесте сиромашна, и поред свега свога блага, али је сиромашна због тога што су њом управљали људи као што си ти. Она је зато сваког дана бивала сиромашнија, а ти, и такови као ти, бивали сте сваком даном богатији. И лијево и десно чиниш по Паризу све, само да умањити значај своје родне груде, која ти је, благодарећи милости њеног владара према теби, дала више но иједном другом младом Црногорцу; дала ти је зар зато да ју данас овако грдно срамотиш! Подигла те је

и на висок положај, зар зато, наопако, да имаш више снаге да свој срамотан рад поткрепујеш титулом «Црногорског Министра Председника» и још читавим низом титула које ти је Никола I даривао. Мислио си, Црна Гора се тош, те си хтио и још једном да тргујеш с њом, дако при том дављењу још што шићарини. Ето, зашто данас примаш заре из фондова; ето зашто данас чиниш то што чиниш, те нам се бијели свијет руга, каквога смо личног државника имали.

Док је народ у Црној Гори умирао од глади и док су војници у рововима, у крви и снјегу, нећељама стојали као укупани, без хљеба, без одијела и преобуке, јеси ли и ти да држао конференције да се помогне биједном народу, оном народу, који теби, у гладним својим данима, одвајаше залогаје хљеба црногорског да теби прикупи масне дијурине, као своје делегату у иностранству. Али, зар ти у онште и знаш за крваву муку што ју је, у вријеме рата с Аустријом, подносио народ црногорски! Од првога до потоњег, од наше народне мајке Краљице Милене у двору, до највећих сиромашница у колибама, свако је страдао и мучио се, само ти не, Не-радовићу, јер за све то вријеме благовао си на Западу, гомилајући масне дијурине.

У битену, органу твога срама и издаје, пишеш да је Никола I ударио крај опстанку своје државе, да је Краљевина упропаћена а Краљ пронао. — Нека свијет тумачи како хоће, нека те зове како му драго, али реци, признај сам себи кад ово будеш прочитао: како се те твоје изјаве слажу са оном заклетвом коју си на неколико мјесеци по паду Црне Горе, као министар, положио Краљу Николи и Црној Гори, заклетву вјерности којом си се клео, свијетом што ти је на свијету најмилије, да ћеш вјеран остати Уставу земаљском, Краљу и Црној Гори! Ту заклетву ти си три пута као министар полагао, и свагда ју завршавао ријечима: «Тако ми Бог помогао!» Е, и ми ти желимо то исто што си сам себи желио кад си у том часу метнуо три прста на крст: «Тако ти Бог помогао!»

Све што води онај камен, не води га зато што о њему није мислио, већ га води зато што на њему почињају наше светиње.

Сви пријатељи онога једнога народа у земљи и оних још јаднијих Црногораца заточених у логорима Аустроугарске, кренули да докажу свијету голему биједу, не би ли се какогод помогло и дотурило им до руку, а ти и твоја банда подухватили сте се да укните и оно средстава што их има црногорска влада. Зар мислите, да ће она црногорска сиротиња и да ће они прави Црногорци који без обуће, одјеће и покривача већ другу зиму зимују у студеном Болагасову, попутити од свога патриотизма кад им влада не буде могла послати ни ово пошљака што им сад шаље. Зар мислите да ће вас мимоћи «заслуга» зато, што непосредно помажете њихово умирање од глади!

Добро ти знаш да је Аустрија нудила Црној Гори и проширење граница и друге награде, само да не улази у рат кад је она напала Србију. Добро и предобро ти знаш и то, да је Црна Гора све то с презрењем одбила, и умјесто да то, и само то проносиш по свијету а ти измишљаш и шириш вјести о тајним састанцима с Хушом, — а ето свједоци, да је и твој исти брат био на састанку и да се клео да на састанку ништа друго није расправљано до то, да Аустријанци прекину с аероплана бомбардовати наше отворене вароши, јер да ће Црногорци иначе предузети репресалије.

Знају и сви Срби, и сви Јужни Словени, а зна и цео просвијетљени свијет да је Црна Гора узгизала у рат ни због чега другог но због узвишених осјећаја националне свијести који су од вазда били идеал црногорски. Ловћен је вазда био и биће дика и бранич српског имена. Мала Црна Гора је велика јер је велика

њена патња и несрећа. Знају сви, да је онај камен био бедем, а они врхунци свјетилке нашем народу, са којих је слобода сјала. Све «бугарске» химне које ти измишљаш не могу заглушити право које Црна Гора има. И чуј, изгубљени сице, — што више ти, Радовићу, и сви остали теби слични твоји Јадовићи будете ударили о камен Црне Горе, он ће бити тврћи! О, да биједних демократа који хоћете слободну и суверену Црну Гору да лишите њеног права и гласа: а да што би сте, — да вам је, по несрећи, запало да судите — досудили оној тужној браћи нашој који још не имадоше своју слободну државу! Удрите у онај камен и гвојдјем, удрите и свима златницима Јуде Искариотскога. — некакаће само искра. И јаче су силе ударале, наше горе нијесу саламале. — О те крши, залуд зубе крши!

Овако ти поручује

Црногорац.

ПРИВАТНИ ОГЛАСИ

Петра Вујовића из Билећа тражи жена Јована, која се налази у Sopromijek — Ungarn интернирана са 7 деце. Ишта и за своја два брата и рођака, који су се заједно с њим евакуисали. Нека се јави преко црн. црн. Крета у Женеви.

Петар Машановић из Улицина, који је прије неколико мјесеца пребјегао из аустријскога ропства, тражи браћу **Филипа** и **Божа С. Машановића** у Америци. Моли свакога ко би што о њима знао да га извјести на адресу: Petar Machanovitch, rue Ancelle 9, Neuilly sur Seine, (France).

Владимир Ђ. Поповић, адвокат, Париз, моли Крета Поповића да му јави адрес, јер иначе му не може одговорити.

Божу Николићу, Стављајте свагда у писмо своју адресу, јер иначе како ће вам се одговорити на писмо!

Гаје је **Драго Симоновић**? Последњи пут се јавио у септ. 1915. на адресу F. Missler, San Martin Nro 666, Correo 105 Buenos Aires, Argentina. Сестра му Луција Поповић моли одговор на адресу: Милица Симоновић, Доња Морача, Колашин.

Вида Б. Ђуровић моли добре људе да јој обавијесте брата **Никола Б. Ђуровића**, 404. W. Hume St. Aberdeen, Wash. U. S. A. да је отац Божа преминуо октобра 1917. и да је она у врло оскудном стању, те га моли да ју поможе.

Гаје је **Алекса Алексић Алексић** из Ускока? Ристо Поповић адвокат на Цетинју, моли за обавијештење о Алекси, преко црногорског црвеног Крета у Женеви.

Петро Каваја, post office Box 148, Tacoma, Wash. — U. S. A. — Јавља нам Милош Илијин Каваја из Добричког Села да је потпуно ваше писмо од 28. дец. 1916. тек сада примио. Дома су сви здраво али у оскудици. Нека се јави, и он и Илија.

Гаје је **Милан Цвијетић** из Плевља? 2 године није се јављао дома мајци Јеви која много брине и оскудијева. Одговор се моли преко Црногорског Црвеног Крета у Женеви.

Петар С. Поповић моли Сава Станића, North America, Lima Ohio E - m - Kibben St. 224 да дозна где му је сестра Анђа и брат Ристо, те да му о њима јави.

Даринка уд. **Вранеш** с Цетинја моли Татала Д. Пасквали и породицу му да јој се јави, такођер, ако по зна адрес да јој саопшти.

Божа Асановић тражи браћу кап. Стана, Алесеу и Зарију. Потпуно је био јак руски, затим официр. Ко би о њима знао, умољана се да јави на адресу: B. A. 340 Washington str. Gary Ind. U. S. A.

Ђуро Никол Шабан из Улицина моли црн. црн. у Женеви да напише Петру П. Шабану — Box 102, Amador City, California да су сви здраво, али у неприлици због повријеђања, који траже своје, али не желе продавати ништа, док не сазнају можда ли им неког помоћи новчано.

Официр **Петар М. Павичевић**, интерниран у Босни, моли све пријатеље и познанике, који би знали, да му доставе адресу његових рођака Радоја, Марка и Андрија, синова Горчила Павичевића, сада у Минисоти у Америци. И моли да их извјесте да је у великој оскудици, нека му што прије и што више могу притекну у помоћ. — Адреса му је: Petar Pavicevich, int. officir Nro 30014, Bat. 38. Boldogasszony — Hongrie.

Јово Савли Лазаревић из Колашина (Липоло) тражи **Рада Миданова Радовића**, који се излазио у школу: Свјет Харков кадески корпус III рота, II класа, I одред у Русију, од ког се није добило вјести има двије године.

Косто Вукмановић из Вир Пазара (Подгор) тражи **Васа С. Вукмановића**, који се потпуно пут јавио 24. дец. 1915. г. из Bordon Honds — England.

Шалега Вукмановић из Старог Бара, тражи брата **Мила Вукмановића**, његове синове Петра и Владимира, који живе на имању Александара Бробра Заковради — Болград Босарабија. Домаћи су здраво. Љубина удата повољно.

Илија Срзентић, број 30592, интерниран у Boldogasszony (Mosson m.) Hongrie тражи свог сина Васа од ког није добио вјести има двије године.

Нико Вујановић из Улицина, интерниран у Boldogasszony, Hongrie, тражи свог брата Душана. **Стеван Н. Раичковић** из Ђешкопоља тражи рођака Ивана Маркова из Подгориче, који је отишао у Сјев. Америку прије 10 год. Моли сваког ко зна за њега да му јави на адресу: Ministère Monténégren, Neuilly sur Seine, rue Ancelle.

УСТАНОВА ЗА ПОМОЋ ЗАТОЧЕНИМ ЦРНОГОРЦИМА

прима свакодневно писма у којима наши исељеници и избјеглице расписују о пријатељима и сродницима им, данас интернираним у Аустроугарској и Њемачкој. Једни питају, да ли је тај и тај интерниран и да ли се из заточења јављао и да ли би се могло ступити у преписку с дотичним; други желе да преко Установе упуте том и том неку пошиљку од своје стране и. т. д. Стога је ријешено да се објави списак свих оних у непријатељској земљи интернираних Црногораца који су досад своје адресе Установи у Париз саопштили и које је она снабјела својим пошиљкама.

Ко жели добити обавјештења о којем год лицу, наведеном у овом списку, нека се обрати на доњу адресу, па ће га Установа драговољно извјестити о свему што јој је о дотичноме познато. Установа се радо ставља на расположење да посредује свакоме ко би желио нашој интернираној браћи послати било новац, било нарочиту неку пошиљку на дар. Пошиљалац ваља Установи да упути новац, односно да уз послани новац тачно наведе што би желио да се онамо пошље, па ће Установа по најпогоднију цијену то набавити и интернираноме послати.

Адреса за све што се тиче овога посла:

L'Œuvre des Prisonniers de guerre Monténégrins. — Paris, 114, Avenue des Champs-Élysées.

L'ŒUVRE DES PRISONNIERS DE GUERRE MONTÉNÉGRINS

reçoit journellement des lettres dans lesquelles notre colonie de réfugiés s'enquiert de leurs parents et amis actuellement internés en Autriche-Hongrie et en Allemagne. Les uns demandent si tel ou tel est interné et s'il donne de ses nouvelles à l'Œuvre, s'il est possible d'entrer en correspondance avec lui, etc. D'autres désirent faire des expéditions personnelles par l'intermédiaire de l'Œuvre. C'est pourquoi il a été décidé de faire paraître une liste de tous les Monténégrins qui jusqu'à présent ont fait connaître leurs adresses à l'Œuvre à Paris et auxquels celle-ci a adressé des envois.

Dans la mesure du possible, des renseignements seront donnés à ceux qui les demanderont au sujet des internés. L'Œuvre se met à la disposition des intéressés pour ceux qui voudraient envoyer à nos internés soit de l'argent soit des vêtements, des aliments, etc. L'envoyeur doit adresser l'argent à l'Œuvre, en indiquant quelle sorte d'envoi doit être fait. L'Œuvre se charge d'acheter aux meilleures conditions et d'expédier aux internés ce qui lui sera demandé.

Pour tout ce qui concerne ces expéditions l'adresse est la suivante:

3. листа

- Веловић Атанасије
» Мико
Велић Јован
» Марко
Верговић Живко
Весковић Видак
» Душан
» Захарија
» Иван М. потп.
» Јако
» Милован
» Милован
» Стефан
Вешковић Саво
Вешовић Богдан
» Божо
» Вуксан
» Драгиша
» Ђуро
» Лука ппор.
» Љубомир ппор.
» Мапојло капет.
» Милан М.
» Милан ппор.
» Милић
» Милоша
» Милош
» Милосав
» Мирко
» Петро М.
» Дуниша Ј.
» Радисав
» Радоје
» Синан
Видић Богић
» Душан
Видотијевић Аврам
Виторовић Алекса
» Васо
Вишковић Јован
» Мишко
Вишковић Вуко
Вишњић Драгосав
» Јефто командир
» Лазар
» Милосав Д. пор.
» Мишко капетан
Влаховић Аксо
» Арсо
» Богдан
» Божо
» Вујо
» Вук командир
» Вукадин
» Вукосав
» Грујица
» Драгић
» Боле
» Ђорђе
» Живко
» Зарија
» Илија
» Јевто
» Јован
» Јован
» Крето
» Лука
» Љубомир
» Љубомир
» Марко
» Машан
» Машан
» Мико
» Милета
» Миливоје
» Милинко
» Милисав
» Милован
» Милосав
» Милун
» Милутин
» Миран
» Митар
» Мишо
» Михајло
» Муриша
» Никола
» Никола
» Новак
» Новица

- » Новица
» Ново
» Ново
» Павле
» Периша
» Периша М. ком.
» Перко
» Церо
» Петар
» Петар капетан
» Петар Б. поруч.
» Радисав
» Радован
» Радосав
» Радош
» Радуле
» Сава
» Савела
» Секуле капетан
» Станко
» Стеван
» Трифун
» Тодор
» Томо
» Тирко
» Ђиро
» Урош
Волошић Тахин
Војводић Богдан
» Бोगић
» Бошко
» Брацап
» Вељко
» Вук
» Вуксан
» Вучко
» Глигор
» Душан Кр.
» Ђорђе потпор.
» Ђуро
» Јово
» Милован поруч.
» Милош
» Милош коман.
» Миро
» Михајло
» Неђељко
» Новак Ђ. чинов.
» Петар војвода
» Петар студент
» Раде
» Радоша
» Радуле
» Светозар
» Спасоје
» Тодор
» Туро потпор.
Војиновић Богдан
» Глигор
» Живко
» Јанко потпор.
» Јован официр
» Крето
» Мијо потпор.
» Мило
» Михајло
» Михајло
» Младен
» Никола
» Радоје
» Радоје
» Саво
» Саво потпор.
» Симо
» Стевожељ. чинов.
» Урош
Вратић Милан
» Шуле
Вратица Илија
Врачар Жарко
» Јован
» Крето
» Милован
» Милосав
» Милош
» Митар капетан
Врбица Блажо
» Блажо командир
» Божо
» Владо поручик
» Ђуро
» Илија потпор.
» Крето капетан

- » Мирко студент
» Павле
» Стеван командир
Вугделић Алексије
» Велиша
» Зарија
» Периша
» Периша
» Радивоје
» Радован
» Шћепан учит.
Вујадиновић Божо
» Вељо
» Вук
» Ђуро
» Мирко пп.
» Никола
» Петар ппор.
» Пуро
» Туро официр.
Вујановић Васо
» Ђуро
» Ђуро
» Милан
» Нико М.
» Саватије
» Томо пор.
Вујачић Андрија ком.
» Васиљ
» Велиша
» Видак
» Вујадин
» Ђуро
» Илија ком.
» Јанко ппор.
» Јован П.
» Марко
» Марко М.
» Пешо
» Никола
» Никола капетан
» Ристо
» Станко
» Трифко
Вујисић Вукић
» Вуко
» Димитрије
» Иван
» Јован
» Јован Б.
» Јакић
» Јакић
» Лука
» Лука
» Љубомир
» Маринко
» Марко
» Марко М.
» Мато, командир
» Милан
» Миле Р.
» Миленко
» Милован
» Милан
» Мирко
» Мирко
» Митар
» Никола
» Ново
» Павле, бригадир
» Петар
» Раде, поручик.
» Радисав
» Радомир
» Радуле
» Радуле
» Радуле
» Сава
» Томаш
» Тришко
Вујић Андрија
» Радован
Вујица Вељко
Вујишић Гаде
» Душан
» Крето
» Милосав
» Митар
» Новица
» Петко. ппор.
» Саво

- 1190
» Тодор
» Тришко
Вукович Вукосав
Вујовић Блажо
» Божо поручик
» Васо
» Душан
» Ђуро
» Иван
» Илија командир
» Јован поручик
» Јован П. капет.
» Јоко
» Крето
» Лука, капетан
» Марко
» Милић
» Милован капет.
» Милутин
» Мргуд поручик
» Церо, секр. мпн.
» Петар
» Петар командир
» Петар ппор.
» Томо
» Филин
Вујотић Јован
» Максим
» Машан
Вујосевић Алекса
» Велиша
» Вујич барјак.
» Ђиро
» Јоко
» Иван
» Јефто поруч.
» Лука
» Милован пор.
» Михајло кап.
» Михајло ппор.
» Никола
» Новак
» Новак ппор.
» Новица чинов.
» Петар
» Радош чинов.
» Сава
» Саво капетан
Вујичић Раде
Вукаичић Велиша
» Величко
» Драгић
» Зарија
» Крето
» Крето
» Милован
» Милош
» Никола
» Ново
» Радивоје
» Радован
» Радуле
Вукадиновић Велиша
» Лазар
» Лука официр.
» Милан пот.
» Миле
» Милован
» Милован
» Стеван
Вукајловић Зарија
» Јован
» Миливој
» Нико
» Радисав
Вукашиновић Блажо пор.
» Милисав
» Миличко
» Мишо пот.
» Ђубоје
Вукељић Богдан
Вукић Гавро
» Дмитар
» Вукан
» Ђуро
» Јоко
» Милија
» Милош
» Мирко
» Мирко
» Мирко
» Митар
» Михајло
» Миро
» Мирко
» Мирко
» Мирко
» Митар
» Михајло

- » Милан
» Новица капетан
» Раде
» Саво
» Томо
Вукићевић Богдан
» Васо
» Вуко
» Драгић
» Ђорђе
» Ђуро
» Јако
» Јосиф чинов.
» Милија
» Милисав
» Милован
» Милун
» Милан
» Миран
» Мирко
» Перко
» Петар
» Радован
» Радоша
» Спасоје
Вукмановић Ђуза
» Ђукан
» Јован ђак
» Ристо
» Шалета
Вукмировић Лазар чинов.
» Љубо чинов.
» Мило чинов.
» Павле
Вуковић Андрија
» Богдан
» Васо
» Видак
» Видоје
» Вујадин
» Вуко
» Вуко поручик
» Вуко поручик
» Вукола
» Вукосав
» Вукосав
» Гајо
» Гаде
» Грујица
» Дамјан
» Дмитар
» Душан
» Душан поручик
» Ђорђе
» Зарија
» Илија
» Јагош поручик
» Јаков
» Јефто поручик
» Јован
» Јован
» Јово
» Јоко учител.
» Крето
» Крето
» Љубо М.
» Марјан команд.
» Марко
» Марко
» Марко
» Мијат
» Милан
» Милан
» Миливоје
» Миливоје
» Милика
» Мило
» Мило М. проф.
» Миливоје
» Милорад
» Милош
» Милутин
» Милутин
» Милан
» Михајло
» Миро
» Мирко
» Мирко
» Мирко
» Митар

- » Михајло
» Неђељко
» Нико
» Никола
» Новак
» Новица
» Церо
» Церо капетан
» Церо капетан
» Петар
» Петар
» Петко
» Раде
» Раде поручик
» Радивоје
» Радивоје
» Радомир
» Саво официр
» Стеван
» Стеван
» Стеван
» Трифун
» Шћепан
Вукојевић Павле
Вукојичић Глиго
» Глигор
» Јово
» Петар
Вукосавовић Александар
» Васо
» Мило
» Марко пор.
» Мирко
» Мирко пор.
» Нико
Вуковић Блажо официр
» Драго
» Душан
» Душан поручик
» Ђуза бригадир
» Ђуро капетан
» Ђуро поручик
» Јанко сардар
» Јован капетан
» Крето свент.
» Лазар студент
» Милан
» Милош мидиц.
» Милутин
» Петар
» Петко
» Радован поруч.
» Саво ђак
» Филин
Вуксановић Аксо капет.
» Вукадин
» Гавро ппор.
» Душан
» Ђуро
» Ђуро
» Зарија ком.
» Иво
» Јагош
» Јаков
» Јован ком.
» Јован официр.
» Јово
» Крето
» Марко
» Мато
» Милоша
» Мирко
» Мишо
» Церо
» Радоша
» Радуле
» Радун
» Тришко оф.
» Томо
» Шћепан
Вукичевић Ђуриша официр.
» Јован П.
» Лука
» Лука студент
» Марко
Уредник «Гласа Црногорца»
професор Церо Богдановић
Le Gérant: Georges Delagneau

